

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 7 Απριλίου 2013

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η διατύπωση των θεμάτων βασίστηκε στο Π.Δ. 48/2012 ΦΕΚ Α'97 και στην σχετική με την αξιολόγηση του μαθήματος εγκύκλιο τροποποίησης της 28-09-2012 με Αρ. Πρωτ. 115369/Γ2.

Οι ενδεικτικές απαντήσεις βασίστηκαν στο σχολικό βιβλίο Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, στην Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής (Μιχ. Χ. Οικονόμου), στο Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής (Α. Β. Μουμτζάκης) και στο Εγχειρίδιο Γλωσσικής Διδασκαλίας (Ναπ. Μήτσης – Ειρ. Ζαμάρου – Ιφ. Παπανδρέου).

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

§72.2. Στο μεταξύ, αφού ήρθε ένα κορινθιακό πλοίο και Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις, αυτοί από τους Κερκυραίους που ήταν κύριοι της πολιτικής κατάστασης έκαναν επίθεση στους δημοκρατικούς και τους νίκησαν με μάχη.

§72.3. Κι όταν έφτασε η νύχτα, οι δημοκρατικοί κατέφυγαν στην ακρόπολη και στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης και, αφού συγκεντρώθηκαν εκεί, εγκαταστάθηκαν/οχυρώθηκαν και κατείχαν το Υλλαϊκό λιμάνι. Οι άλλοι κατέλαβαν την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το λιμάνι που ήταν κοντά σ' αυτήν και έβλεπε προς την απέναντι στεριά.

73. Την επόμενη μέρα έκαναν κάποιες μικροεπιθέσεις και έστειλαν παντού και οι δύο κάποιους στα χωράφια προσκαλώντας τους δούλους και υποσχόμενοι ελευθερία σ' αυτούς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Η άφιξη του πολεμικού πλοίου από την Κόρινθο, καθώς και των Λακεδαιμονίων πρέσβων παρέχει την αναμενόμενη ευκαιρία στους ολιγαρχικούς, οι οποίοι νιώθοντας ότι έχουν την προστασία των παραπάνω, επιτίθενται στους δημοκρατικούς και τους νικούν σε μάχη. (Εν δέ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἔλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Σχόλιο βιβλίου σελ.312).

Ωστόσο, μόλις οι Κορίνθιοι απεσταλμένοι και οι μισθοφόροι βλέπουν ότι η σύγκρουση μεταξύ των δύο παρατάξεων εξελίσσεται υπέρ των δημοκρατικών φεύγουν κρυφά από την Κέρκυρα (καί ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκός ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν). Η στάση τους αυτή τονίζεται τόσο από την πρόθεση υπό του ρήματος ὑπεξανήγετο, όσο και από τη μετοχή λαθόντες και υπαγορεύεται από το φόβο που νιώθουν μη τυχόν και συλληφθούν από τους νικητές δημοκρατικούς. (σχόλιο βιβλίου σελ.317).

Τα παραπάνω γεγονότα δίνουν έναυσμα για γενικότερο προβληματισμό σε σχέση με το ρόλο των προστατών. Παρατηρείται ότι οι εκάστοτε προστατές μόλις διαπιστώνουν ότι κινδυνεύουν και ότι δεν μπορούν να εκμεταλλευτούν τις καταστάσεις προς το δικό τους συμφέρον, εγκαταλείπουν αυτούς που «προστατεύουν». Άρα, προσπαθούν να ικανοποιήσουν κυρίως τις δικές τους βλέψεις, δε διστάζουν να προκαλέσουν ακόμα και εμφύλιο πόλεμο και αφήνουν αβοήθητους αυτούς που περιμένουν τη δική τους στήριξη.

B2. Παρόλο που και οι ολιγαρχικοί και οι δημοκρατικοί ζήτησαν τη συμπαράσταση των δούλων στην εμφύλια διαμάχη της Κέρκυρας υποσχόμενοι ελευθερία, η πρόσκληση των δημοκρατικών βρήκε μεγαλύτερη απήχηση στην τάξη τους.

- Αρχικά, οι δημοκρατικοί έχουν πιο φιλελεύθερες απόψεις και πρακτικές. Έτσι, ήταν πιο εύκολο τα επιχειρήματά τους για ισονομία και ισοπολιτεία να εφαρμοστούν στο δημοκρατικό

πλαίσιο. Εξάλλου είχαν ήδη διαπιστώσει, μέχρι τη στιγμή που ξέσπασε το πραξικόπημα των ολιγαρχικών, ότι οι δημοκρατικοί είχαν επιδείξει καλύτερο ήθος στην άσκηση εξουσίας.

- Επίσης, οι δούλοι βρίσκονταν κοινωνικά πιο κοντά στο δήμο, επειδή οι περισσότεροι από τους δημοκρατικούς ανήκαν σε κατώτερα οικονομικά και κοινωνικά στρώματα. Φυσικό ήταν, λοιπόν, οι δούλοι να νιώθουν συμπάθεια προς τους δημοκρατικούς, καθώς μάλιστα έβλεπαν ότι οι τελευταίοι κακοπάθησαν άδικα από τους ολιγαρχικούς. Έτσι, το ότι οι περισσότεροι δούλοι ακολούθησαν τους δημοκρατικούς ίσως να οφείλεται στο ότι η συμπεριφορά των δημοκρατικών ήταν πιο ήπια απέναντι στους δούλους από τη συμπεριφορά των ολιγαρχικών.
- Τέλος, έχοντας αντιληφθεί οι δούλοι ότι ο συσχετισμός των δυνάμεων έκλινε προς τους δημοκρατικούς, λογικό ήταν να ταχθούν με την πλευρά που είχε τις περισσότερες πιθανότητες να νικήσει.

B3. Ιδιαίτερο ρόλο στη νίκη της δημοκρατικής παράταξης στην Κέρκυρα (σχόλια βιβλίου σελ.313-314) είχε το πλήθος των δούλων (καί πλήθει προύχων). Η απεγνωσμένη προσπάθεια επικράτησης της κάθε παράταξης, η ένταση του αγώνα και οι διαρκείς αψιμαχίες οδηγούν τόσο τους ολιγαρχικούς όσο και τους δημοκρατικούς στη προσπάθεια προσεταιρισμού των δούλων. Αν και ασυνήθιστο φαινόμενο για την εποχή, ωστόσο, λόγω της έντονης πολιτικής σύρραξης αλλά και της αριθμητικής υπεροχής, οι δούλοι αποτελούσαν μια αξιόλογη δύναμη και το αποτέλεσμα της σύγκρουσης θα έδινε το προβάδισμα σε όποια παράταξη μπορούσε να τους πείσει.

Στη συνέχεια, η νίκη των δημοκρατικών, πλέον, ήταν αδιαμφισβήτητη λόγω των καιριών και οχυρωμένων θέσεων κατά τη διάρκεια της μάχης. (72§3 ό μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον – 74§1. νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι).

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται από τον Θουκυδίδη στη συμμετοχή των γυναικών τονίζοντας με έμφαση την τόλμη και την αντοχή που επέδειξαν στο θόρυβο και στην αγριότητα της μάχης παρά τη γυναικεία τους φύση. (74§1 αἵ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον).

Γ.1. α. ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη: δευτερεύουσα ονομαστική ειδική (1) - εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο ὅτι (0,5) και δηλώνει αντικειμενική κρίση (0,5) - εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου (0,5), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου, εἶπον (λεκτικό) / (0,5) - και λειτουργεί ως αντικείμενο (0,5) του ρήματος εἶπον (0,5).

β. ὅπως μή ἢ ἔφοδος: δευτερεύουσα επιρρηματική τελική (1) - εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ὅπως μή (δηλώνει φόβο μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο) / (1) - εκφέρεται με υποτακτική (0,5), γιατί δηλώνει το προσδοκώμενο (0,5) - και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ἐμπιπράσι (1).

Γ.2. νηί: δοτική της συνοδείας στο ἡσυχάζοντας
πολέμιον: κατηγορούμενο στο πλέον(μέσω του ἡγεῖσθαι)
μαχόμενοι: τροπική μετοχή/ συνημμένη στο υποκείμενο οἱ ἔχοντες
ὀλίγα: σύστοιχο αντικείμενο στο ἡκροβόλισαντο
τῶν οἰκετῶν: γενική διαιρετική από τό πλῆθος
κεκρατηκότος: χρονική ή αιτιολογική μετοχή/ γενική απόλυτη
ἐς τὴν ἡπειρον: εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου στο διεκομίσθησαν

Δ.1. α.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
εἶπον	εἶπωσιν	εἶποιεν	εἶπόντων

(4X1=4)

β.

Ενεστώτας	περιπέμπουσιν
Παρατατικός	περιέπεμπον
Μέλλοντας	περιπέμψουσιν
Αόριστος	περιέπεμψαν
Παρακείμενος	περιπεπόμφασιν
Υπερσυντέλικος	περιπεπόμφεσαν

(6Χ1=6)

Δ.2.

- νηί: νεώς
- τήν ἀκρόπολιν: ταίς ἀκροπόλεσι
- πρέσβεις: πρέσβεως
- τό πλήθος: τῷ πλήθει
- τῶν οἰκετῶν: (ῶ) οἰκέτα

Ε.1.

- ἔχοντες: παροχή
- ἰδρύθη: εγκαθίδρυση
- περιέπεμπον: εκπομπή
- παρακαλοῦντες: κλήση
- παρεγένετο: γεγονός

Ε.2.

- πειστικός: πείσοντας
- προηγούμενος: ἡγείσθαι
- παραλαβή: ξυλλαβόντες / κατέλαβον / ξυνεπελάβοντο
- παύση: παυσάμενοι
- εμπρησμός: ἐμπιπῶσι